

Biri, 18. mai. 2015

Direktorat for byggkvalitet
Mariboegate 13
0183 Oslo

15/1311 - HØRING NYE ENERGIKRAV TIL BYGG

OPPSUMMERING

Regjeringen, snakker varmt om det grønne skifte. I høringsnotatet om nye energikrav til bygg foreslår DiBK å tillate bruk av direktevirkende elektrisitet til stasjonær oppvarming.

Elektrisitet er en energibærer som kan benyttes i svært mange sammenhenger og den vil være avgjørende i fremtidens klimanøytrale samfunn. Det er derfor kortsiktig og dårlig nærings og miljøpolitikk å øke forbruket av elektrisitet på et område der den vil erstatte bruk av fornybar bioenergi til oppvarming.

- **§ 14.2 Krav til energieffektivitet**
 - Oplandske Bioenergi støtter å beholde beregningspunkt netto energibehov inntil videre.
 - Oplandske Bioenergi mener imidlertid at det må arbeides for å tilpasse seg det nye Europeiske bygningsenergidirektiv II som skal innlemmes i EØS avtalen med de nødvendige tilpasninger. Norske myndigheter bør her arbeide for krav til bruk av *tilført primærenergi*, for å sikre det mest effektive og miljøvennlige energisystemet.
 - Prioriter å utvikle regelverk for «*nesten nullenergibyg*» og tilpass denne til det Europeiske nZEB standarden som kommer i 2020.
- **§ 14.4 Krav til energiforsyning annet ledd**
 - Oplandske Bioenergi mener at grensen for krav om energifleksible varmesystemer settes til bygg over 500 m² ikke 1000 m².
 - Oplandske Bioenergi ønsker ikke at regulering av direktevirkende elektrisitet til oppvarming avvikles.
 - En avvikling vil redusere forsyningssikkerheten for elektrisitet
 - En avvikling vil føre til redusert flisforbruk og dårligere skogøkonomi

Oplandske Bioenergi AS

Adresser:
Honnevegen 60 www.oplandske.no post@oplandske.no
2836 Biri

Organisasjonsnummer: NO 989 503 804 MVA Telefon: 98 00 05 00

Fil: Oplandske Bioenergi 15 -1311 høring nye energikrav til bygg

- Gi varmebransjen forutsigbare rammebetingelser slik at viktig kompetanse og verdikjeden for bioenergi ikke forvitrer, men utvikles videre mot det fossilfrie samfunnet
- En avvikling og bygging av billige panelovner vil gi misfornøyde forbrukerne den dagen strømprisen øker.
- Det bør også stilles krav til klimaeffekten av materialvalg og byggeteknikker.

BAKGRUNN

Oplandske Bioenergi AS er leverandør av termisk energi produsert på skogsflis. Vi har 20 anlegg på Østlandet og produserer ca. 40 GWh i 2014. Oplandske forventer å bli svært berørt av endringene i TEK 15 dersom de vedtas som foreslått i høringsnotatet. Etterspørselen etter ny bioenergi vil gå dramatisk ned.

I gjeldene byggeteknisk forskrift (TEK 10) er det krav om at i alle bygg, over 500 m², skal minst 60 % av energiforsyningen komme fra en annen kilde enn direktevirkende elektrisitet. Dette har ført til at nye bygg og bygg som rehabiliteres ikke kan installere panelovner som hovedvarmekilde. Dersom bygget har vannbåren varme er det heller ikke lov til å installere elektrokjel. **Det har vært et politisk mål å redusere bruken av elektrisitet til stasjonær oppvarming.** Elektrisiteten kan brukes til det meste fra transport til tungindustri. Den bør brukes der den gir best miljøeffekt og hvor den bidrar til størst mulig verdiskapning for Norge. Frem til i dag har det også vært politisk enighet om at elkraftforbruket i Norge balanseres av Europeisk kullkraft. Dersom vi sparer en kWh elkraft i Norge, betyr det at det produseres en kWh mindre kullkraft i Europa.

KRAV TIL ENERGIEFFEKTIVITET

Oplandske Bioenergi støtter å beholde beregningspunkt netto energibehov inntil videre. Det hersker for mye usikkerhet om begrepsbruken og beregningsmetoder. Vi foreslår derfor at det arbeides for å tilpasse seg det nye Europeiske bygningsenergidirektiv II som skal innlemmes i EØS avtalen. Norske myndigheter bør her arbeide for krav til bruk av **tilført primærenergi**, for å sikre det mest effektive og miljøvennlige energisystemet.

Det er viktig at vi benytter den energibærer som gir størst effekt der den skal brukes. For å få 1 kWh varme i et bygg er det svært stor forskjell på hvor mye strøm olje eller flis som forbrukes for å få produsere 1 kWh oppvarming. I henhold til Norsk Standard EN 15603^{*1} går det med 4,1 kWh direktefyrt elkraft for å få til en 1 kWh i varme i bygget. Kjører du strømmen gjennom ei varmepumpe går det 1,4 kWh vannkraft for å få ut 1 kWh varme. Dersom en fyrer med skogsflis går det kun med 1,1 kWh skogsflis for å produsere 1 kWh varme. Primærenergi faktorer er et ikke tema i DiBK sitt høringsforslag.

Det som diskuteres om beregningspunkt skal være netto energibehov eller levert energi. I diskusjonen sier man at det ikke finnes systemtap for oppvarming med elektrisitet. Det er riktig når strømmen er fremme i panelovnen, men det er et stort tap som vist over fra vannmagasinet på fjellet frem til panelovnen. Det er på denne bakgrunn bruk av primærenergifaktor er viktig, og som vil sikre at rett energibærer blir brukt der den gir størst effekt.

1. NS 15603 er under revisjon og nye tall vil komme. De vil ikke være like dramatisk dårlig for elkraft som i rådene standard, men det vil ikke endre det faktum at elkraft har en dårligere primærenergifaktor enn eksempelvis bioenergi brukt til oppvarming.

Det er flere direktiver og forordninger som brukes i EU som Norge ikke har implementert. Det er derfor forventet at flere EØS relevante rettsakter vil føre til at Norge også må ta i bruk begrepet primærenergi slik det benyttes i EU. Det er spesielt revidert bygningsenergidirektiv, energitjeneste direktivet og energieffektiviseringsdirektivet som trolig vil føre til at Norge **må** innføre begrepet primærenergi. Norge har bundet seg til EU i klimapolitikken og det ville derfor være naturlig at vi også følger EU når det gjelder byggkvalitet og oppvarmingssystem. Det er derfor meget sannsynlig at krav om tilført primærenergi, med et minimumskrav til fornybarandel vil komme i 2020. EU skal i 2020 komme med tekniske krav til *nesten null energibyg* nZEB. Dette regelverket er det meget trolig Norge må tilpasse seg til. Det er et regelverk som både vil stille krav til å redusere forbruket av primærenergi og utslipp av klimagasser.

KRAV TIL ENERGIFORSYNING

Det er viktig for bioenergi at reguleringen av direktevirkende elektrisitet til oppvarming i TEK 10 opprettholdes.

Redusert forsyningssikkerhet

Dersom det legges til rette for økt bruk av strøm til oppvarming vil dette redusere forsyningssikkerheten i strømmettet. Det er spesielt på de kaldeste dagene i året el nettet stresses. Slik høringsnotatet er utformet stilles det ikke krav om back-up til panelovner og elkjeler. I disse byggene vil man være avhengig av prioritert kraft. Økt bruk og avhengighet av elkraft til oppvarming øker dermed risiko for overbelastning på nettet som kan føre til feil eller styrt utkobling. Sikker strømforsyning er en svært viktig forutsetning for det moderne Norge. Når Oplandske Bioenergi skal levere bioenergi til det offentlige stilles det krav til at N-1 kriteriet tilfredsstilles. N-1 kriteriet sikrer vår evne til å levere varme uansett hva som skjer i energisentralen. Dette kravet ser DiBK bort fra i sitt høringsforslag, dersom elkjel er tillatt som eneste energibærer.

Den lave strømprisen er forventet å vedvare på mellomlang sikt, blant annet på grunn av forventet lavere forbruk og økt produksjon. Energiøkonomiseringstiltak reduserer forbruket, men på de kalde dagene er effektbehovet like stort som tidligere. Lav strømpris og forventet overutbud av strøm må ikke forveksles med mindre behov for effekt. Effektbehovet er som oftest det samme selv om forbruket går ned. Den kollektive hukommelsen er kort, vi skal ikke lenger enn til mars 2011, da jobbet mange kommuner med planer for hvordan strømutkoblinger skulle gjennomføres.

Utbyggere tjener på lave bygge kostnader

En meget stor andel av nye bygg i Norge gjennomføres av utbyggere. Utbyggere ønsker å investere minst mulig før de leier ut eller selger videre byggene. Investeringskostnadene er viktigere enn fremtidige driftskostnader. Tek 10 har tvunget utbyggerne til å vurdere miljøvennlig oppvarmingsløsning. Bioenergi og varmepumper koster litt mer i investering, men lavere energipris i bruksperioden gir besparelser som forsvare investeringen. Alle byggeiere som skal oppføre bygg over 500 m² har måttet vurdere å bygge varmepumpeanlegg eller bioenergi for å klare krav om 60 % fornybarandel. I de siste årene har kravet om at oljekjeler skal fases ut også ført til at folk har tatt i bruk varmepumper og bioenergi til oppvarming. Markedet for klimavennlige oppvarmingsløsninger som oppstår på grunn av utfasing av oljekjel er fortsatt stort og vil bidra til videre aktivitet for bransjen.

Dersom høringsutkastet fra kommunal og moderniseringsdepartementet vedtas slik det er foreslått, vil utbygging av bioenergi og bruk av varmepumper stoppe i noen år inntil strømprisen øker igjen. Når det gjelder nye bygg vil utbyggere bygge så billig som mulig. Det billigste er å montere panelovner. Når det gjelder bygg på over 1000 m² vil det fortsatt kreves vannbåren varme, men elkjeler er billige i innkjøp, og vil bli prioritert også her.

Oplandske Bioenergi mener at krav om energifleksible løsninger fortsatt bør gjelde for bygg over 500 m². For å tydeliggjøre hva energifleksible løsninger er og for å unngå unødvendige diskusjoner om dette, samtidig som utbygger har en viss grad av frihet til å velge løsning. Foreslår Oplandske Bioenergi følgende tekst til §14-4 annet ledd: *«Bygninger med oppvarmet BRA over 500 m² skal dekke 80 prosent av varmebehovet for tappevann, ventilasjonsvarme og rom oppvarming, inkludert baderom med energifleksible varmesystemer der minimum 60 av netto varmebehov skal dekkes med annen energiforsyning enn direktevirkende elektrisitet»*

Press mot eksisterende bioenergianlegg

I tillegg til at det blir stopp på utbygging av nye anlegg kan både de store fjernvarmeselskapene og de rene bioenergiselskapene som Oplandske Bioenergi oppleve et ønske fra kunder om å ta i bruk mer elektrisitet til oppvarming. 60 % av kundene til Oplandske Bioenergi har energipriser som er knyttet opp mot konsumprisindeks. Dette er forutsigbart og er gunstig når kraftprisene økte sterkt, men er ikke gunstig når kraftprisene faller. Dersom det blir lov å benytte elektrisitet til stasjonær oppvarming igjen, vil vi få et ytterligere press fra kunder som kan ønske å komme ut av kontraktene som er inngått for å gå tilbake til elkraft.

Redusert forbruk av flis

Konsekvensene av høringsnotatet vil derfor ikke begrense seg til at videre utbygging stopper opp, men det vil også bety et press mot hele varmebransjen og vil føre til redusert bruk av flis og økt bruk av strøm. Verdien på mindreverdig skogsvirke vil falle, dersom regjeringens elkraft tillates brukt til stasjonær oppvarming. Dette vil i sin tur redusere inntjeningsevnen til skogeier. Dette er også svært uheldig i en tid der samfunnet legger til rette for skogeier, slik at han investerer og satser på å utvikle skogressursen. Bioenergi gir positive vekstimpulser i Innlandet. Det er uheldig om denne effekten reduseres.

Tap av kompetanse

De industrielle verdikjedene som forsyner biobransjen med flis vil reduseres. Det er den samme kompetansen og maskinpark som på sikt skal bidra til å høste skogressurser til flere formål, når fossiløkonomien skal fases ut. Bygging av vannbårne varmesystemer, bygging av varmepumpeanlegg og bioenergianlegg krever kompetanse. Hele verdikjeden vil være utsatt for at kompetansen forvitrer i stedet for å utvikles.

Forbrukere kan komme til å føle seg lurt

Oplandske Bioenergi er optimistiske i forhold til at strømprisen vil øke igjen om noen år. Det skjer mye i Europa. Lykkes EU med å etablere et felles energimarked vil det trolig løfte prisene i Norge. Selv om det fortsatt vil være begrenset overføringskapasitet direkte til kontinentet er Norge en integrert del av det Skandinaviske elmarkedet. Endringer i Europa vil påvirke oss. Vedvarende lave el-priser fører jo til at den dyreste effekten fases ut, som for eksempel de Svenske kjernekraftverkene. De avvikles nå før tidsskjema. Videre vil lav pris kunne føre til etablering av ny kraft krevende industri. Vi ser allerede nå at offshore installasjoner elektrifiseres. Alle disse tiltakene peker i retning av høyere pris. I tillegg til etterspørsel etter kraft skal netteiere vedlikeholde og bygge ny overføringskapasitet i nettet.

Dette skal også strømbruker betale. Dersom myndighetene åpner opp for utstrakt bruk av oppvarming med direktefyrt elektrisitet, kan vi få en situasjon med misfornøyde forbrukere om noen år, dersom elprisen kommer tilbake til gamle høyder. Å konvertere til vannbårent system om 5 år for å kunne nytte bioenergi, etter å ha bygget for fyring med panelovner er ikke forbrukervennlig.

KLIMAREGNSKAP FOR PRODUKSJON AV BYGG

TEK 15 behandler ikke klimagassutslipp i forbindelse med de materialer som benyttes til bygging og vedlikehold av bygg. Både i TEK 10 og i forslaget til TEK 15 stilles det kun krav til energibruk til oppvarming og kjøling av bygninger. Klimagassutslippet fra produksjon av dagens bygninger er omtrent like stort som klimagassutslippet fra energibruken i hele byggets levetid. Klimaeffekten av materialvalg og byggeteknikker bør derfor inkluderes i ny TEK 15

Dersom noe er uklart eller om det er ønskelig med ytterligere utdypninger om noe av det vi har skrevet så ta gjerne kontakt. Oplandske Bioenergi deltar gjerne på høring dersom det er mulig. Ta da kontakt med oss på telefon 90192260 eller send en e-post til post@oplandske.no.

Med hilsen

Einar Stuve
Daglig leder